

عنوان مقاله:

جامعه شناسی تاریخی دولت: گسست در پیوند نخبگان و ساخت دولت در عصر صفوی

محل انتشار:

دوفصلنامه دانش سیاسی، دوره 6، شماره 12 (سال: 1389)

تعداد صفحات اصل مقاله: 34

نویسندگان:

ناصر جمالزاده - دانشیار علوم سیاسی دانشگاه امام صادق (ع)

احمد درستی - دکترای علوم سیاسی دانشگاه امام صادق (ع) و پژوهشگر دانشگاه امام حسین (ع)

خلاصه مقاله:

در این پژوهش فرآیند تحول ماهیت پیوند نخبگان موسس و تاثیر آن بر ساخت دولت از ابتدای عصر صفوی تا پایان حکومت شاه عباس، با روش تحقیق تاریخی، مورد بررسی قرار گرفته است ساخت دولت صفوی، در دوره ی شاه اسماعیل، ساختی دین سالارانه بود. در چنین ساختاری شاه هم از اقتدار دنیوی برخوردار بود هم از اقتدار دینی، نهادهای دینی بر نهادهای سیاسی و نظامی برتری داشتند و نهادهای سیاسی مهم این دولت نظیر وکیل نفس همایون و خلیفه الخلفا در پیشینه ی خانقاهی صفویان ریشه داشتند و به عنوان واسط میان شاه و مردم عمل می کردند. در این دوره حکام ایلات اختیارات گسترده ای داشتند و وجود نهادهای واسط مانع از خودکامگی شاه می شد. با مرگ شاه اسماعیل، پیوندهای صوفیانه رو به ضعف نهاد و پیوندهای شاهسونی جایگزین آن گردید. پیدایش پیوند جدید موجب گرایش ساخت دولت به دیوان سالاری سلطنتی شد. این ساختار در دوره ی شاه عباس اول شکل نهایی به خود گرفت. در ساختار جدید، دستگاه دیوان سالاری گسترش پیدا کرد، بسیاری از زمین های دولتی به زمین های سلطنتی تبدیل شدند، ارتش جدیدی متشکل از غلامان گرجی و چرکس جایگزین ارتش قبیله قزلباش گردید، این ارتش مستقیماً زیر نظر شاه خدمت می کرد و از او دستور می گرفت و نهادهای دینی از نهادهای سیاسی و نظامی منفک شدند. در اثر سیاست های شاه عباس اول، دولت ساختاری متمرکز، اقتدارگرا و بوروکراتیک به خود می گرفت.

کلمات کلیدی:

پیوند نخبگان، ساخت دین سالار، ساخت سلطنتی، دولت صفویه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/832890>

